

Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riiklik Ehituskomitee

KULTUURIMÄLESTISTE

RIIKLIK PROJEKTEERIMISE INSTITUUT

A-865/3

Objekt: Ettekirjutused ehitismälestiste valdajateleSifr. nr.: III-81013Tellija: Eesti NSV Riiklik Ehituskomitee

Teostaja: _____

Ettekirjutused ehitismälestiste valdajateleXIX köideJ ö e l ä h t m e m a a n t e e s i l d(Harju raj. Jõelähtme k/n)

Direktor _____

Peainsener _____

Osakonna
juhataja _____M. LeinbokA. SandbergOsakonna
peaarhitekt _____Projekti
peainsener _____

Peaspetsialist _____

A. KannK. AasaJ. MaisteTallinn 19 82

Projekti koosseis:

- I köide - Ehavere vesiveski
- II köide - Elistvere mõisa ait
- III köide - Torma postijaam
- IV köide - Historitsismiperioodi kujunemine Eesti mõisa-
arhitektuuris. Keila-Joa mõis
- V köide - Juugendstiil Eesti mõisaarhitektuuris.
Neeruti mõis
- VI köide - Eesti mõisaarhitektuuri allikad ja historio-
graafia. Mõisaarhitektuuri inventariseerimine.
Metoodilisi lähtekohti
- VII köide - Eesti mõisaasula planeering XVIII-XIX sajandil
- VIII köide - Kolu mõisahoone
- IX köide - Roosna-Alliku mõisahoone
- X köide - Laupa mõisahoone
- XI köide - Kärevete mõis
- XII köide - Eivere mõisahoone
- XIII köide - Väinjärve mõisahoone
- XIV köide - Vodja mõisa töolistemaja-viinakelder
- XV köide - Kirna mõisahoone
- XVI köide - Seidla mõisahoone
- XVII köide - Purdi mõisahoone
- XVIII köide - Jõelähtme postijaam
- XIX köide - Jõelähtme maanteebild

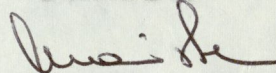
Sisukord:

1. Üldandmed
2. Ajalooline ülevaade ja ehituskirjeldus
3. Silla tehniline seisund ja kasutamissettepanekud
4. Fotoillustratsioonide nimestik
5. Fotoillustratsioonid

Köite koostas:

III osak. peaspetsialist, ajaloolane

J.Maiste

1. Üldandmed

Aadress: Harju raj., Jõelähtme k/n.

Valdaja: Eesti NSV Autotranspordi ja Maanteede Ministeerium

Kasutaja: Harju raj. Teede Remondi ja Ehituse Valitsus

Kasutamiskiis: kasutusel sillana

2. Ajalooline ülevaade ja ehituskirjeldus

Suurejoonelisemaid ajaloolisi maanteerajatise on postijaamade kõrval sillad. Neist vanemad pärinevad juba 18. sajandi lõpukümnetest. Esindades nii funktsionaalselt kui arhitektuurselt küllalt ühtset ehitustüüpi, kujundavad sillarajatiste ilme monumentaalselt mõjuvad paekiviseinad ja vee äravooluks nõutavad maaravad. Vastavalt kaarte arvule võib eristada ühe-, kahe- kuni seitsme avaga (Vanamõisa, Haapsalu raj-s) sillaehitise.

Nii oma ehitamise ajalt kui pikkuselt on Jõelähtme sild Eestis keskmisi. Ehkki ka varasemal perioodil pidi Jõelähtmes olema mingi sillarajatis, võib ehitusstiili järgi otsustades praeguse silla rajamise paigutada 18-19. sajandi vahetusse. Kindlasti pidi see olema valmis 1824. aastal kui naabrusesse ehitati uus esinduslik postijaam.

Kõlades kokku nii maastiku kui ümberkaudsete arhitektuuritähistega: kiriku ja postijaama hoonega, pakub sild nauditavat vaatepilti sadakond meetrit eemale jäävalt uuel liiklusmagistraalilt.

Sild on paekivist, vee läbivoolu tagavad kolm segmentkaarset ava (mõningatel andmetel oli Jõelähtme sild esialgu nelja kaarega)^x. Neist keskmine on laiem, äärmised kitsamad. Seoses purustustega Suures Isamaasõjas asendati idapoolsem paekivikaar peale sõda raudbetoon konstruktsiooniga. Meeldivalt mõjub selle osaline katmine mördikihiga, mis teostatuna 1951. aastal kapitaalremondi käigus annab tunnistust tollasest arhitektuuri respektiivast suhtumisest.

---

^x Ehitise üldkuju ning proportsioone silmas pidades on see seisukoht siiski vähe tõenäoline.

Elamuseks on niisuguse silla ületaminegi! Lamedad tõusud sillale muudavad pilku haaravaks keskkoha suunas aheneva pealesõidutee, mis kumbaltni poolt on ääristatud ca 80 cm kõrguse kivirinnatiseaga. Toestamiseks on silla kaldapealsesse osasse rajatud paekivist kontraforsid. Kaarte vahele paigutuvad jämedad, eest teravdatud kujuga jääkiilud.

Kasutatud kirjandus:

1. H. Matve, Sillad läbi aegade. Tallinn 1979.
2. E. Selli, Postijaamad riigi ja reisija teenistuses. Tallinn 1976.

3. Silla tehniline seisund ja kasutamissetepanekud

Ehkki teisejärgulises funktsioonis on Jõelähtme vana maantee sild kasutusel tänaseni. See on avatud bussiliiklusele, majandisiseselt ka rasketele traktoritele jt. põllutöömashinatele.

Kahtlemata ei ole silla rajamisel arvestatud sellelt praegu nõutava koormusega. Vibratsiooni mõjul on nõrgenenud sideaine, keskmisesse ja idapoolsesse kaarde on tekkinud praod. Mitmes kohas on varisenud algne krohvkatte, silla otstes on osaliselt purunenud kivirinnatis. Pikema perioodilise kasutamise või üliiraske transpordi tagajärjel ei ole isegi välistatud sillakaarte kokkuvarisemine.

Vaid õigeaegse ning operatiivse tegutsemisega võib ennetada silla tõsisemaid kahjustusi. Selleks oleks vaja:

1. Viia läbi silla tugevusvaru hindavad uuringud.
2. Kuni selleni suunata raskemad transpordiliigid ümber mööda praegust Tallinn-Narva maanteed.
3. Vastavalt uurimistulemustele viia läbi konkreetset remonttööd. Puhtkonstruktiivsete momentide kõrval arvestada ka arhitektuuriajalooliste aspektidega. Selleks tellida Kultuurimälestiste RPI-lt arhitektuuriajaloolised eritingimused.
4. Likvideerida tekkinud praod ja teha krohviparandused.
5. Paigaldada ehitismälestisest tunnistust andev tahvel.

4. Fotode nimekiri

1. Vaade Jõelähtme sillale kirdest, J.Jagomägi, 1974.a.
2. Vaade sillale lõunast, J.Maiste, 1982.a.
3. Ülesõit sillast, J.Maiste, 1982.a.

